

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖЕВІ СЕРВІСИ WEB 2.0 У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

SOCIAL NETWORK SERVICES WEB 2.0 IN THE CONTEXT OF FORMING COMMUNICATIVE COMPETENCE OF STUDENTS IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING

Стаття присвячена одній з актуальних проблем підготовки здобувачів вищої освіти у процесі їх фахової підготовки із використанням соціальних мережевих сервісів WEB 2.0. У статті подано детальний аналіз ймовірних соціальних мережевих сервісів, які будуть ефективно впливати на формування комунікативної компетентності в процесі фахової підготовки здобувачів за різними спеціальностями. Зокрема, розкривається специфіка та сутність поняття WEB 1.0 та WEB 2.0 із урахуванням їх індивідуальних особистісних освітніх цілей, які вони орієнтовані досягти у процесі фахової підготовки. Основна увага зосереджується на теоретико-методичних засадах розмежування цих двох понять у сучасній педагогічній науці та виокремлення тої своєрідності соціальних мережевих сервісів WEB 2.0., що можуть бути використані саме у процесі формування комунікативної компетентності у процесі фахової підготовки. У статті висвітлюються види мережевих сервісів вдалих для запланованого формування комунікативної компетентності із описом методики їх використання у процесі фахової підготовки. Дослідження ураховує, що концепція дослідження забезпечується єдністю методологічного, теоретичного та методичного аспектів які можуть бути ефективно впроваджені в процес фахової підготовки здобувачів вищої освіти за різними спеціальностями під час формування в них комунікативної компетентності. У дослідження окреслено основні шляхи методичного збагачення змісту дисциплін з мовленнєвої підготовки задля формування комунікативної компетентності в здобувачів вищої освіти (за рахунок удосконалення методики подачі матеріалу за будь-якими темами у процесі вивчення іноземних мов). В результаті дослідження було розглянуто поняття соціальних мережевих сервісів WEB 2.0, визначено специфіку використання сервісів у процесі формування комунікативної компетентності в здобувачів вищої освіти та визначено вектори використання мережевого програмного забезпечення, що підтримує групові форми взаємодії.

Ключові слова: процес фахової підготовки, соціальні мережеві сервіси WEB 2.0., інноваційні технології, здобувачі вищої освіти,

формування комунікативної компетентності.

The article is devoted to one of the urgent problems of training higher education students in the process of their professional training using WEB 2.0 social network services. In particular, in the article the specifics and essence of the concept of WEB 1.0 are revealed. The article provides a detailed analysis of possible social network services that will effectively influence the formation of communicative competence in the process of professional training of applicants in various specialties. The usage in the research the services WEB 2.0. take into account the students' individual personal educational goals, which they are oriented to achieve in the process of professional training. The main attention is focused on the theoretical and methodological principles of distinguishing these two concepts in modern pedagogical science and highlighting the uniqueness of WEB 2.0 social network services that can be used precisely in the process of forming communicative competence in the process of professional training. The article highlights the types of network services that are good for the planned formation of communicative competence with a description of the methodology of their use in the process of professional training. The study outlines the main ways of enriching methodically the content of speech training disciplines for the formation of communicative competence in students of higher education (by improving the methodology of presenting material on any topics in the process of learning foreign languages). As a result of the study, the concept of WEB 2.0 social network services was considered, the specifics of the use of services in the process of formation of communicative competence among students of higher education were determined, and the vectors of using network software supporting group forms of interaction were determined. The study takes into account that the research concept is provided by the unity of methodological, theoretical and methodical aspects that can be effectively implemented in the process of professional training of students of higher education in various specialties during the formation of their communicative competence.

Key words: the process of professional training, social network services WEB 2.0., innovative technologies, students of higher education, formation of communicative competence.

УДК 333.926:453.21
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/56.2.11>

Кокнова Т.А.,
докт. пед. наук.,
професор кафедри
романо-германської філології
Державного закладу
«Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»

Бледнова О.Г.,
ст. викладач кафедри
романо-германської філології
Державного закладу
«Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»

Овчарова Л.А.,
викладач кафедри
романо-германської філології, аспірант
Державного закладу
«Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»

Постановка проблеми. Сьогоднішня реальність безупинно крокує до сталого розвитку галузі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Інформаційно-комунікаційні технології вирішують низку завдань, що пов'язані з оптимізацією часу в контексті мінливого суспільного прогресу. Використанню ІКТ у навчанні іноземних мов надано значних переваг, особливо в період пандемії.

Тому використання інформаційно-комунікаційних технологій знайшло поширення у світі та змінило методику, яку використовують у контексті формування комунікативної компетентності в здобувачів вищої освіти в процесі фахової підготовки.

Аналіз останніх публікацій. У сучасному світі питання щодо застосування нових інформаційних технологій в освітньому процесі особливо

актуальне [2; 3]. На сьогоднішній момент формування комунікативної компетентності в здобувачів вищої освіти надає можливість використовувати інноваційні засоби навчання, одним із яких є інтернет-технологія нового покоління, а саме соціальні мережеві сервіси WEB 2.0 [2; 4; 7]. За допомогою цього інструменту викладачі можуть створити більш привабливе, діалогове та мотивувальне середовище вивчення іноземної мови взагалі та англійської мови зокрема [12; 13]. Тому мета статті полягає в тому, щоб виокремити специфіку соціальних мережевих сервісів WEB 2.0 у контексті формування комунікативної компетентності в здобувачів вищої освіти в процесі фахової підготовки.

Виклад основного матеріалу. Освітні потреби сучасних здобувачів вищої освіти сьогодні вимагають використання інформаційно-комунікаційних технологій і з позиції задоволення потреб в економічному й технічному розвитку, і в соціальному. Під такими технологіями розуміються «широкий спектр цифрових технологій, які використовуються для створення, передачі та розповсюдження інформації та надання послуг» [1, с. 153 – 154].

Основною вимогою до оволодіння іноземними мовами здобувачами і в процесі фахової підготовки відповідно до стандарту є сформованість комунікативної компетентності, необхідної для успішної соціалізації та самореалізації як інструменту міжкультурного спілкування в сучасному полікультурному світі. На думку С. Галецького, «іншомовна освіта не повинна залишатися осторонь загальної інформатизації суспільства, а йти в ногу з часом, по можливості випереджаючи її, готуючи людину до життя в інформаційному суспільстві, широко використовуючи всі передові досягнення інформатизації для розвитку існуючих технологій» [4, с. 81].

Створення інформаційного цифрового середовища, що задовольняє «потреби суспільства в отриманні широкого спектра освітніх послуг, а також формування механізмів та необхідних умов для впровадження досягнень у повсякденну освітню та наукову практику є сьогодні ключовим завданням освіти на шляху переходу до інформаційного суспільства» [7, с. 159].

Аналіз науково-методичної літератури дозволяє дійти висновку, що на сьогоднішній момент інтернет як засіб навчання англійської мови ділиться на два види: WEB 1.0 і WEB 2.0. Щоб зрозуміти суть цих понять, де пояснюється різниця між двома визначеннями: «WEB 1.0. Сайт та його зміст створює автор, власник ресурсу. Користувач має можливість бути споживачем контенту, можливість участі користувача у його створенні жорстко обмежена (якщо автор сайту поставить форум або введе форму для заповнення на будь-якій сторінці), причому активність користувача

матиме нижчий статус, ніж активність автора сайту» [10, с. 020081].

WEB 1.0-сайт працює для користувача за таким алгоритмом: «користувач зайшов на сайт – знайшов необхідну йому інформацію – завантажив – покинув сайт». У такому випадку сайт для користувача інтернету слугує таким собі інформаційним джерелом на кшталт книги, підручника тощо. WEB 2.0 постає не стільки інформаційною платформою, а скільки як простір, де користувач має можливість проявити власну активність: завантажити фотографії або відеоролики (Flickr, YouTube та ін.), опублікувати свою статтю (наприклад, блоги та ін.), розмістити свої анкетні дані (Facebook, Instagram, Tweeter та ін.). Тобто спочатку сайт WEB 2.0-сайт не є інформаційною платформою, але впродовж роботи стає значущим та інформативно важливим. Це, так би мовити, майданчик, інструмент, який користувач може використовувати для своїх потреб» [Там само].

Уперше термін «WEB 2.0» з'явився у вересні 2005 року, його автором вважається Тімом О'Рейлі, керівник видавничої компанії O'Reilly Media. У своїй статті «What Is Web 2.0» Тім О'Рейлі визначив «WEB 2.0» як «методику проєктування систем, які шляхом обліку мережевих взаємодій стають краще, що більше людей ними користуються» [12, с. W414 – W422]. Пояснимо це визначення. З 2005 року відбувається новий виток у розвитку інтернету. Повсюдно на просторах всесвітньої мережі починають з'являтися сервіси, що ґрунтуються на активній участі користувачів у формуванні контенту. Згідно з тлумачним словником термінів понятійного апарату інформатизації освіти «контент (англ. content – вміст) – будь-яке інформаційно значуще наповнення інформаційного ресурсу (наприклад, вебсайту) – тексти, графіка, мультимедіа» [7]. Тобто вперше відбувається взаємодія між користувачами у вигляді обміну інформацією (текстовими повідомленнями, фотографіями, відеофрагментами та ін.). Такі послуги отримали назву «соціальні послуги», де слово «соціальний» є ключовим, оскільки розвиток мережі відбувається у вигляді наповнення сервісу інформацією від звичайних користувачів, людей.

Соціальний сервіс – це сервіс створення віртуальних особистостей із можливістю комунікації з-поміж них; це сервіс із пріоритетним використанням результатів діяльності його користувачів. Соціальна мережа – це соціальний сервіс, де пріоритетним контентом та точкою уваги є сама особистість. Соціальна мережа проєктується зазвичай з урахуванням WEB 2.0» [11, с. 220 – 233]. Далі автор пропонує визначення: «WEB 2.0 – методика проєктування систем, які шляхом обліку мережевих взаємодій стають краще, чим більше людей ними користуються. WEB 2.0 – принцип залучення користувачів до наповнення контенту (змісту)»

[Там само]. В розвідці В. Дзюби, який визначає сутність соціальних сервісів WEB 2.0 як «сучасні засоби, мережне програмне забезпечення, що підтримує групові взаємодії» [5, с. 40]. Ці групові дії включають: персональні дії учасників та комунікації учасників між собою; записи думок, нотатки та анутовання чужих текстів (Живий журнал, ВікіВікі); розміщення покликань на інтернет-ресурси та їх рейтингування (БобрДобр); розміщення фотографій (Флікер); розміщення книг (можливі ілюстрації) (Скрібд); відеосервіси (Ютьюб, Соціальна сага, відеоблог); географічні послуги (Земля Гугл, Вікімапія); обмін повідомленнями (месенджери, сервіси для відеоконференцій)» [Там само].

Зважаючи на викладене вище, ми дотримуватимемося визначення соціальних сервісів WEB 2.0, поданого Д. Кошельник [6, с. 245], але розкриваючи суть соціальних сервісів WEB 2.0, виділимо основні види цього поняття. Звернемося до класифікації, яку репрезентувала В. Бондар [2, с. 40], яка за основу розподілу видів соціальних сервісів WEB 2.0 обрала функцію їх використання:

1. Спільний пошук інформації – соціальні пошукові системи: «Свіки» – <http://www.swicki.com>; «Гугл» – <http://www.google.com>; «Ролліо» – <http://www.rollyo.com>.

2. Спільне зберігання закладок – сервіси, які дозволяють користувачам зберігати свої закладки-покликання на вибрані вебсторінки: «Делішес» – <http://delicious.com>.

3. Спільне зберігання мультимедіа-матеріалів. Поділяється на тип файлів: фотографії, схеми, малюнки («Флікр» – <http://flickr.com>, Picasa – <http://picasa.google.com>); відео («YouTube» – <http://www.youtube.com>); аудіозаписи, подкасти (соціальний сервіс, який дозволяє створювати та поширювати аудіо- та відеопередачі у Всесвітній мережі – www.podomatic.com), інтернет-радіо.

4. Створення та редагування документів – сервіси, що дозволяють спільно створювати та редагувати різні документи, що дає можливість працювати над одним проектом (наприклад, міжнародним) у віртуальному просторі. Поділяються на: презентації – <http://scratch.mit.edu>, <http://slideshare.net>, <http://www.alice.org>, <http://docs.google.com>; текстові документи – <http://www.scribd.com>, <http://docs.google.com>; блог – вебсайт, що дозволяє людині вести запис своїх думок, зображень або мультимедіа файлів, які представлені у зворотному хронологічному порядку. Блог є середовищем мережного спілкування, передбачає публічність та відкритість в обговоренні між автором блогу та читачами («Живий Журнал» – <http://www.livejournal.com>, «Блоггер» – <http://www.blogger.com>); «ВікіВікі» – вебсайти, структуру та вміст яких користувачі можуть змінювати за допомогою інструментів, що надаються самими сайтами («Вікіпедія» – <http://ua.wikipedia.org>, «МедіаВікі» – <http://www.mediawiki.org>).

5. Створення та редагування карт: географічні сервіси – вебсайти, що дозволяють вивчати поверхню Землі, розміщувати інформацію на географічних картах («Гугл Планета Земля» – <http://earth.google.com>, «Панораміо» – <http://panoramio.com>, «Скетчуп» – <http://sketchup.google.com>); карти знань (Mind Maps) – діаграми, схеми, які в наочному вигляді представляють різні ідеї, завдання, тези, пов'язані один з одним і об'єднані якоюсь спільною ідеєю.

6. Обмін повідомленнями та розміщення інформації про себе: соціальні мережі – найпопулярніші соціальні послуги, що дозволяють користувачам розміщувати інформацію про себе, спілкуватися, обмінюватися миттєвими повідомленнями, формувати групи за інтересами і т.п. («FaceBook» – <http://www.facebook.com>, «Instagram», «Tweeter»).

7. Хмари сервісів – багатофункційні портали, що поєднують функції кількох соціальних сервісів: соціальні послуги Google [3, с. 414].

Висновки і перспективи подальших розробок. Отже, було розглянуто поняття соціальних мережесервісів WEB 2.0 та визначено його як «сучасні засоби, мережне програмне забезпечення, що підтримує групові взаємодії». Розкриваючи зміст цього поняття, виділено види мережесервісів за функцією їх використання, а саме сервіси, що дозволяють спільно шукати інформацію, зберігати закладки на вебсторінки або будь-які інші мультимедіа матеріали (зокрема освітні), створювати та редагувати документи, карти знань, а також обмінюватися повідомленнями у віртуальному просторі мережі «Інтернет». Крім того, було розглянуто класифікацію окремої групи соціальних сервісів – освітні сервіси. У перспективі вбачається за необхідне окреслити освітні функції сервісів WEB 2.0 та класифікації соціальних мережесервісів WEB 2.0 у контексті формування комунікативної компетентності в здобувачів вищої освіти в процесі фахової підготовки.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Алексенко С. Інформаційно-комунікаційні технології як невід'ємна складова забезпечення якості навчання іноземної мови. *Іноземна мова у професійній підготовці спеціалістів: проблеми та стратегії*: зб. тез доп. VI Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2022. С. 153–154. URL: https://www.cuspu.edu.ua/images/conferences/2022/BOOK_OF_ABSTRACTS_2022.pdf (дата звернення: 06.02.2023).
2. Бондар В. Л. Характеристика технологій Web 2.0 для формування навчально-стратегічної компетентності в монологічному мовленні у майбутніх учителів англійської мови. *Полілог культур: освітній і культурологічний аспекти*: зб. наук. ст. Чернівці: РВВ НУЧК ім. Т. Г. Шевченка, 2019. С. 40.
3. Васта В., Пренько Я., Литвиненко Н. І. Інформаційно-комунікаційні технології у навчанні іноземних мов у вищій школі. *Society and science. Problems and*

prospects : the III International Scientific and Practical Conference. January 25–28, 2022, London, England. 628 p. С. 439–441. URL: <https://isg-konf.com/wp-content/uploads/2022/01/SOCIETY-AND-SCIENCE.-PROBLEMS-AND-PROSPECTS.pdf> (дата звернення: 30.01.2023).

4. Галецький С. Категоріально-понятійний аналіз проблеми дослідження сформованості комунікативної компетентності майбутніх викладачів іноземних мов засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2021. № 1. С. 72–81.

5. Дзюба В. П. Застосування сервісів Google у виховному процесі закладів загальної середньої освіти. *Звітна науково-практична конференція Інституту інформаційних технологій*. 2021. С. 40.

6. Конотоп О. С. Методика навчання майбутніх філологів англійського діалогічного спілкування з використанням відеофонограми : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ, 2010. 261 с.

7. Шинкаренко А. О. Мета та зміст формування англомовної компетентності в техніці письма учнів середнього ступеня навчання закладів загальної середньої освіти. *Редакційна колегія*. 2021. С. 158–165.

8. Afonina Iryna, Serebrianska Iryna, Koknova Tetiana, Riabova Kateryna, Zaitzeva Kateryna.

Sociolinguistic Aspects of the Foreign Students' motivation to Learn Languages (Sociolinguistics of Modern English). *Journal of Interdisciplinary Research. Ad ALTA*. 12/01–XXVI. 2022. P. 11–15. URL: <http://www.magnanimitas.cz/12-01-xxvi> (дата звернення: 19.01.2023).

9. Koknova Tetiana A., Shekhavtsova Svitlana O., Milova Oksana Ye., Volodavchik Viktoriia S., Iaburova Olena V., Li Li. Language Portfolio for Professional Purposes: Interdisciplinary Effect on Professional Competence for Prospective Specialist in Ukrainian and Chinese Universities. *Journal of Interdisciplinary Research AD ALTA* (12/02–XXVIII). July 2022. P. 63–68. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120228/papers/A_12.pdf (дата звернення: 10.02.2023).

10. Maria M., Shahbodin F., Pee N. C. Malaysian higher education system towards industry 4.0—current trends overview. *AIP Conference Proceedings. AIP Publishing LLC*, 2018. Т. 2016. № 1. С. 020081.

11. Ozcinar Z. et al. Student's Perception of Web 2.0 Tools and Educational Applications. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (iJET)*. 2020. Т. 15. № 23. С. 220–233.

12. Stourac J. et al. Caver Web 1.0: identification of tunnels and channels in proteins and analysis of ligand transport. *Nucleic acids research*. 2019. Т. 47. № W1. С. W414–W422.